

TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAINEN OMAVALVONTA

Terveydensuojelulain (763/1994) 2 § mukaan toiminnanharjoittajalla on velvollisuus tunnistaa toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit sekä seurata niihin vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi toiminnanharjoittajan tulee toimia riskien hallitsemiseksi ja estää terveyshaittojen syntyminen toiminnallaan. Toiminnanharjoittajalta edellytetään säännöllistä omavalvontaa, joka sisältää edellä mainitut aihealueet.

Omavalvontavelvoite koskee kaikkia terveydensuojelulain 13 § mukaisia ilmoitusvelvollisuuden alaisia toimintoja, joissa terveydensuojeluviranomainen valvoo terveydellisiin olosuhteisiin vaikuttavia tekijöitä. Terveydensuojelun lähtökohtana on selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa ja esiintyykö kohteessa sellaisia tekijöitä tai olosuhteita, joiden seurauksena terveyshaittaa voi syntyä. Terveydensuojeluviranomainen valvoo ja arvioi ilmoitusvelvollisten toimintojen terveydellisiin olosuhteisiin vaikuttavia tekijöitä ja voi pyytää toiminnanharjoittajaa esittämään tarvittaessa, miten toiminnanharjoittaja täyttää huolehtimisvelvoitteen.

Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisia ilmoitusvelvollisia toimintoja

- majoitustoimintaan tarkoitettu tila; hotelli, lomakeskuksen majoitushuoneisto, vastaanottokeskus
- yleisölle avoin kuntosali ja muu liikuntatila, yleinen sauna
- päiväkotia, kerho, nuorisotila
- esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukio-opetusta tai korkeakoulutusta antava oppilaitos ja opetuksen järjestämispaikka
- jatkuvaa hoitoa antava sosiaalihuollon toimintayksikkö; tehostettu tai ympärivuorokautinen palveluasumisyksikkö, lastenkoti
- solarium, tatuointiliike ja kauneushoitola sekä muu huoneisto, jossa harjoitetaan ihonkäsittelyä
- talousvettä toimittava laitos tai muu talousveden otto ja käyttö

Valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla toiminnanharjoittajan tulee tarvittaessa esittää, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja toiminnanharjoittaja ja työntekijät ovat ottaneet käyttöön (omavalvonta). Omavalvonta perustuu oman toiminnan tuntemiseen ja siihen liittyvien riskitekijöiden tunnistamiseen sekä riskien hallintaan. Riskillä tarkoitetaan terveyshaittaa aiheuttavaa olosuhdetta tai tekijää.

On suositeltavaa laatia kirjallinen omavalvontasuunnitelma, joka on toimipaikassa kaikkien luettavissa, käytettävissä ja hyödynnettävissä, kohteen toiminnan ylläpitämisessä sekä kehittämisessä. Omavalvontasuunnitelman muoto on vapaa. Jokainen toiminta ja kohde on kuitenkin erilainen, joten toiminnanharjoittajan tulee miettiä juuri omaan toimintaansa ja omaan kohteeseensa liittyvät riskit ja niiden hallinta.

Omavalvontaan sisällytetään myös kohteen terveydellisiin olosuhteisiin liittyvien ilmoitusten ja toimenpiteiden kirjaaminen ja dokumentoinnin säilyttäminen. Kirjaaminen on myös omavalvonnan kehittämisen edellytys. Esimerkiksi sisäilmaongelmissa sisäilmaan liittyvä ilmoitus ja sen perusteella tehtävä vian korjaaminen kunnossapidollisin toimin sekä rakennuksen käyttäjille tiedottaminen korjauksen jälkeen tulee olla dokumentoituina. Dokumentoidut toimet tulee tarvittaessa voida esittää terveydensuojeluviranomaiselle. Toiminnanharjoittaja vastaa dokumenttien lainmukaisesta arkistoinnista.

Esimerkki omavalvontasuunnitelmaan sisällytettävistä asioista:

1. Toiminnan kuvaus ja tilat	2. Tilojen terveydelliset olosuhteet
<ul style="list-style-type: none"> • Tiloissa tarjottava toiminta/palvelu • Toiminta-ajat • Henkilömäärät: asiakkaat, henkilökunta • Suurin sallittu yhtäaikainen henkilömäärä • Wc-istuinten ja vesipisteiden määrät • Siivous- ja pyykinhuolto (tilat, toiminta) • Toiminnassa käytettävät laitteet • Työvälineiden ja pintojen desinfiointi 	<ul style="list-style-type: none"> • Fysikaaliset olosuhteet <ul style="list-style-type: none"> ○ ilmanvaihto ○ lämpöolot ○ melu ○ valaistus ○ suhteellinen kosteus • Kemialliset ja biologiset olosuhteet <ul style="list-style-type: none"> ○ rakenteiden ja toiminnan aiheuttamat kemialliset ja biologiset vaikutukset sisäilmaan ○ radon ○ sisäilman hiukkasmaiset epäpuhtaudet ○ käytettävät puhdistus- ja desinfiointiaineet
3. Toiminnan riskitekijät	4. Riskitekijöiden ennaltaehkäisy
<ul style="list-style-type: none"> • Sijainti ja ympäristö • Toiminnot, joihin sisältyy terveysriski • Herkät väestö- ja riskiryhmät • Toiminnassa ja tiloissa tapahtuvat muutokset <ul style="list-style-type: none"> ○ Huoneiston korjaustarpeet ○ Pintojen ja tilojen helposti puhtaana pidettävyys • Haittaeläimet • Talousvesi ja käyttövesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminta ja tilojen riittävyys sekä soveltuvuus toimintaan nähden • Henkilökunnan ohjeistus ja perehdytys, ajantasaiset työ- ja toimintaohjeet sekä asiakkaiden ohjaus • Toimiva sidosryhmien välinen yhteistyö ja viestintä <ul style="list-style-type: none"> ○ tilojen ylläpito, tilojen siisteys, järjestys ja hygieenisuus, käyttäjien ohjeistukset • Siivoussuunnitelma ja sen toteutumisen seuranta • Tekstiilihuollon ohjeistus • Lelujen, liikuntavälineiden ym. puhdistus • Kiinteistön huolto- ja ylläpitosuunnitelmat • Ilmanvaihtolaitteiden huoltosuunnitelma, toiminta-ajat • Toimintamalli sisäilmaongelmien selvittämisessä • Epidemioihin ja muihin häiriötilanteisiin varautuminen • Haittaeläinten torjunta